

**ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET)**

**Factors Affecting the Selection of Creative Accounting Type of the
Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand**

ดิเรกนันท์ รุ่งสว่าง*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากข้อมูลงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบริษัทจดทะเบียนระหว่างปี พ.ศ. 2554-2556 จำนวนทั้งสิ้น 1,157 ตัวอย่าง โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ความถดถอย โลจิสติก (Logistic Regression Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารและขนาดของกิจการส่งผลกระทบต่อการใช้รูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีในเรื่องการบันทึกค่าใช้จ่ายการรับรู้รายได้ และการแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน ส่วนรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีในเรื่องการบันทึกการจ่ายฝ่ายทุน และการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นจากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้ใช้งบการเงินควรให้ความสนใจกับปัจจัยที่จะนำมาสู่การเลือกรูปแบบในการตกแต่งตัวเลขทางการบัญชีเพื่อใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจให้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การตกแต่งตัวเลขทางบัญชี รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจ

Abstract

This research aims to study factors affecting the selection of creative accounting type of listed companies in the stock exchange of Thailand. Data was collected from financial statements and notes to financial statements of listed companies during 2011 – 2013 in amounting of 1,157 sample firms. The data was analyzed by using descriptive statistics and logistic regression analysis.

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร

The results revealed that working capital ratio, discretionary accrual and size of firms affected to the selection types of creative accounting about expenses recognition, revenues recognition and disclosures of assets and liabilities. In contrast, there were no factors significantly associated with the selection types of creative accounting about capital expenditure recognition and change in accounting policy. Thus, from this results suggested that users of financial statements should pay more attention about factors affecting the selection of creative accounting type for making better decision.

Keywords : Creative Accounting, Discretionary Accrual

บทนำ

ปัญหาของการทำการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีนั้น ได้สร้างความเสียหายมูลค่ามหาศาลทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐ ดังเช่นเมื่อปลายปี พ.ศ. 2551 กรรมการและผู้บริหารยักษ์ยอกเงิน บมจ. เอส อี ซี มอเตอร์เซล จากการทำเอกสารเท็จ ส่งผลเสียหายเป็นเงินนับพันล้านบาท (สฤณี อาชวานันทกุล, 2553) การจัดทำงานการเงินตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินก็ไมอาจแน่ใจได้ว่างบนั้นมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ เนื่องจากมาตรฐานรายการทางการเงินเป็นหลักการที่ให้ผู้บริหารใช้ดุลยพินิจในการประมาณการรายการต่าง ๆ ได้ ซึ่งเป็นช่องทางให้ผู้บริหารที่เผชิญกับแรงกดดันจากการมีหนี้สินที่สูงกว่าที่สัญญาไว้กับทางเจ้าหนี้ หรือการมีโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนพิเศษจากการสร้างกำไรได้สูงกว่าเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ จึงอาจจัดการกำไรเป็นตัวเลขที่ต้องการได้ (ทัศนีย์นารถ ลิ้มสุทธิวันภูมิ และ ประวัฒน์ เบญญาศรีสวัสดิ์, 2556) ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้งบการเงิน อันเห็นได้จากการที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์นั้นมีความจำเป็นให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักแห่งประเทศไทยบางบริษัทแก้ไขงบการเงินประจำปีและขอให้ความร่วมมือกับผู้สอบบัญชี ในการให้ข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้อง ตามมาตรฐานบัญชี

ประเด็นการตกแต่งตัวเลขทางบัญชียุคนี้สร้างความตื่นตัวทุกภาคส่วนทั้งด้านของผู้ใช้งบการเงิน ผู้ให้กู้ สถาบันการเงิน ผู้ถือหุ้น และนักลงทุน ที่กังวลว่างบการเงินดังกล่าวอาจไม่สะท้อนให้เห็นผลการดำเนินงานที่แท้จริง สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ ก.ล.ต. ได้ตรวจสอบพบประเด็นผิดปกตินำมาสู่การสั่งให้แก้ไขงบการเงิน 29 บริษัท รวมทั้งสามารถตรวจสอบเชิงลึกพบการกระทำทุจริตจนกล่าวโทษดำเนินคดีได้อีกด้วยหลายกรณี ในปี 2547-2550 (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2550) ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี ซึ่งสามารถแบ่งประเภทการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีได้ 5 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 คือการบันทึกค่าใช้จ่าย กลุ่มที่ 2 คือ การรับรู้รายได้ กลุ่มที่ 3 คือ การบันทึกการขายจ่ายฝ่ายทุนและกำหนดขยายนโยบายการดำเนินงานแบบการบัญชีเชิงรุก (Aggressive accounting) กลุ่มที่ 4 คือ การเปลี่ยนนโยบายการบัญชี และกลุ่มที่ 5 การแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน (ลดภาระหนี้ ชะพาล ปริญาดลมินทร์ และธีรวัฒน์ โพธิ์ศรี, 2546)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ทำการศึกษาจากข้อมูลงบการเงินเฉพาะบริษัท ที่เป็นงบประจำปีและได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแล้ว ได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) จำนวน 681 บริษัท ซึ่งระยะเวลาที่ทำการศึกษาอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2554 – 2556 รวมทั้งสิ้น 3 ปี โดยยกเว้นบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน ได้แก่ หมวดเงินทุนและหลักทรัพย์ หมวดประกันภัยและประกันชีวิต หมวดธนาคาร และหมวดกิจการที่เข้าข่ายถูกเพิกถอน และบริษัทที่แสดงข้อมูลไม่ครบถ้วนออก ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่นำบริษัทในกลุ่มธุรกิจดังกล่าวมารวมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เหลือกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ จำนวน 389 บริษัท จำนวน บริษัทละ 3 ปี ทำให้ได้จำนวนข้อมูลที่เก็บรวบรวม 1,167 ข้อมูล โดยเลือกตัดข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ออกจำนวน 10 ข้อมูล ได้จำนวนข้อมูลขั้นสุดท้ายที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 1,157 ข้อมูล โดยใช้ตัวแบบ The Jones Model มาศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ตัวแบบทางสถิติศาสตร์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อรายการคงค้างที่ควบคุมไม่ได้ เพื่อประมาณการรายการคงค้างจากฝ่ายบริหาร และทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยพหุเชิงเส้น

ผลการวิจัย

ตาราง 1 แสดงการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี

รูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีที่เลือก	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มที่ 1 คือ การบันทึกค่าใช้จ่าย	556	48.06
กลุ่มที่ 2 คือ การรับรู้รายได้	551	47.62
กลุ่มที่ 3 คือ การบันทึกการจ่ายฝ่ายทุนและกำหนดนโยบายการตัดจำหน่ายแบบการบัญชีเชิงรุก	12	1.04
กลุ่มที่ 4 คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย	10	0.86
กลุ่มที่ 5 คือ การแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน	28	2.42
รวม	1,157	100

จากตาราง 1 พบว่าจากข้อมูลจำนวน 1,157 มีการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี กลุ่มที่ 1 จำนวน 556 คิดเป็นร้อยละ 48.06 กลุ่มที่ 2 จำนวน 551 คิดเป็นร้อยละ 47.62 กลุ่มที่ 3 จำนวน 12 คิดเป็นร้อยละ 1.04 กลุ่มที่ 4 จำนวน 10 คิดเป็นร้อยละ 0.86 และกลุ่มที่ 5 จำนวน 28 คิดเป็นร้อยละ 2.42 ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่จะเลือกตกแต่งตัวเลขทางการบัญชี โดยเน้นการเลือกรูปแบบการบันทึกค่าใช้จ่ายและการรับรู้รายได้เป็นหลัก

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี กลุ่มที่ 1 การบันทึกค่าใช้จ่าย

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี กลุ่มที่ 1 การบันทึกค่าใช้จ่าย

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	Df	Sig.	Exp. (B)
ROA	.025	.017	2.082	1	.149	1.025
CFO	.015	.008	3.685	1	.055	1.015
DE	-.002	.005	.128	1	.721	.998
CR	-.019	.008	4.952	1	.026*	.982
Change	.100	.162	.380	1	.538	1.105
Growth	-.034	.025	1.847	1	.174	.967
Compensation	.002	.001	2.696	1	.101	1.002
DA	-.029	.005	27.982	1	.000*	.971
SIZE	-.460	.115	15.959	1	.000*	.631
Constant	4.542	1.089	17.379	1	.000	93.853

*มีระดับนัยสำคัญที่ .05 , -2 Log likelihood = 1537.35, Cox & Snell R Square = .055, Nagelkerke R Square= .073

ผลการทดสอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี กลุ่มที่ 1 การบันทึกค่าใช้จ่ายโดยกำหนดสมมติฐานว่า กิจกรรมเลือกรูปแบบตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการบันทึกค่าใช้จ่าย พบว่า ระดับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร และขนาดกิจการ มีผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการบันทึกค่าใช้จ่าย จากผลการทดสอบข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการเลือกรูปแบบตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการบันทึกค่าใช้จ่าย หมายถึงหากกิจการมี อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนต่ำกว่าความเป็นจริงเป็นไปได้ที่กิจการอาจจะเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการบันทึกค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เนื่องจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนนั้นอธิบายถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ ถ้าค่าที่คำนวณ

ได้สูง แสดงว่า กิจกรรมมีสินทรัพย์หมุนเวียนที่ประกอบไปด้วย เงินสด ลูกหนี้ และสินค้าคงเหลือมากกว่าหนี้ระยะสั้น ทำให้มีสภาพคล่องตัวในการชำระหนี้ระยะสั้นมีค่อนข้างมาก การเลือกใช้วิธีการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการบันทึกค่าใช้จ่าย เพื่อตกแต่งรายการทางบัญชีนั้น อาจเลือกบันทึกรายการเกี่ยวกับ ลูกหนี้ และสินค้าคงเหลือ ให้เพิ่มขึ้นโดยอาจใช้การตีราคาสินทรัพย์เพิ่มขึ้นจำนวนมาก การไม่ตัดสินทรัพย์ที่ไม่มีมูลค่าออกจากงบดุล หรือการประมาณการค่าใช้จ่ายต่ำๆ การชะลอการรับรู้ค่าใช้จ่ายเป็นต้น เพื่อเพิ่มสภาพคล่องสูงขึ้น

ขนาดกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการบันทึกค่าใช้จ่าย ขนาดกิจการนั้นบอกมูลค่าสินทรัพย์รวมกับความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของกิจการกับการทำกำไร แสดงให้เห็นว่า ขนาดกิจการที่เล็กลง มีแนวโน้มที่จะเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการบันทึกค่าใช้จ่ายมากขึ้น ขนาดกิจการที่เล็กลงอาจใช้รูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยค่าใช้จ่าย ในรายการค่าใช้จ่ายโดยอาจกำหนดประมาณการค่าใช้จ่ายต่ำๆ การไม่ตัดบัญชีสินทรัพย์ที่ไม่มีมูลค่าออกจากงบดุล หรือการตีราคาสินทรัพย์เพิ่มขึ้น เพื่อแสดงผลการดำเนินงานกิจการที่เป็นไปตามเป้าหมายของกิจการที่ได้ตั้งไว้ เพื่อรักษาผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามที่นักลงทุนคาดหวัง หรืออีกนัยหนึ่งเพื่อดึงดูดนักลงทุน

ผลการทดสอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี กลุ่มที่ 2 การรับรู้รายได้

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี กลุ่มที่ 2 การรับรู้รายได้

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	Df	Sig.	Exp. (B)
ROA	-.019	.017	1.232	1	.267	.981
CFO	-.014	.007	3.568	1	.059	.986
DE	.003	.006	.279	1	.597	1.003
CR	-.012	.007	2.875	1	.090	1.012
Change	-.092	.161	.323	1	.570	.912
Growth	.023	0.27	.738	1	.390	1.023
Compensation	-.001	.001	1.291	1	.256	.999
DA	0.18	.005	14.859	1	.000*	1.018
SIZE	.424	.112	14.403	1	.000*	1.528
Constant	-4.297	1.060	16.416	1	.000	.014

*มีระดับนัยสำคัญที่ .05 , -2 Log likelihood = 1554.783, Cox & Snell R Square = .039, Nagelkerke

R Square= .053

ผลการทดสอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี กลุ่มที่ 2 การรับรู้รายได้โดยกำหนดสมมติฐานว่า กิจกรรมเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการรับรู้รายได้ พบว่า รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร และขนาดกิจการ มีผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการรับรู้รายได้ จากผลการทดสอบข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้นส่งผลต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการรับรู้รายได้เพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการรับรู้รายได้ แสดงว่ารายการคงค้างผ่านดุลยพินิจของผู้บริหารที่เพิ่มขึ้น กิจกรรมมีแนวโน้มในการเลือกรูปแบบการตกแต่งรายการทางบัญชีด้วยการรับรู้รายได้เพิ่มขึ้น เพื่อให้แสดงผลประกอบการที่สม่ำเสมอไม่สูงหรือต่ำลงจนเกินไป เช่น การประมาณการสินค้ารับคืน การประมาณการหนี้สงสัยจะสูญ การประมาณการสินค้าเสื่อมสภาพ หรือรับรู้รายได้ก่อนการส่งมอบหรือเลื่อนการรับรู้รายได้ออกไป การรับรู้กำไรจากการขายสินทรัพย์ที่ไม่ใช่การขายสินค้าตามปกติ กล่าวโดยสรุป รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร เป็นหนึ่งในรายการบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง ที่สะท้อนผลการดำเนินงานในรูปของกำไรหรือขาดทุน ดังนั้น กิจกรรมที่เลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการรับรู้รายได้ แสดงให้เห็นถึงการจัดการกำไรที่เกิดจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ในการใช้นโยบายการรับรู้รายได้เพื่อแสดงผลประกอบการที่ดี

ขนาดกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการรับรู้รายได้ แสดงให้เห็นว่า ขนาดกิจการที่ใหญ่ มีแนวโน้มที่จะเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการรับรู้รายได้ มากกว่าขนาดกิจการเล็ก เนื่องจากกิจการมีความจำเป็นต้องสร้างความมั่นคงน่าเชื่อถือให้กับกิจการ เพื่อผลประโยชน์ของกิจการจึงส่งผลให้มีโอกาสในการปรับเปลี่ยนนโยบายทางการบัญชี เพื่อแสดงผลการดำเนินงานที่เป็นไปตามเป้าหมายของกิจการที่ได้ตั้งไว้หรือเพื่อรักษาผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ หรืออีกนัยหนึ่งเพื่อดึงดูดนักลงทุนและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ถือหุ้นหรือสถาบันการเงิน

ผลการทดสอบเกี่ยวกับปัจจัยส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี กลุ่มที่ 3 การบันทึกการขายจ่ายฝ่ายทุนและกำหนดนโยบายการตัดจำหน่ายแบบการบัญชีเชิงรุก (Aggressive accounting)

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี
กลุ่มที่ 3 การบันทึกการขายจ่ายฝ่ายทุนและกำหนดนโยบายการตัดจำหน่ายแบบการบัญชีเชิงรุก
(Aggressive Accounting)

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	Df	Sig.	Exp. (B)
ROA	-.615	.460	1.791	1	.181	.541
CFO	.003	.004	.458	1	.498	1.003
DE	-.002	.009	.036	1	.850	.998
CR	.002	.006	.081	1	.777	1.002
Change	-.849	1.083	.616	1	.433	.428
Growth	.071	.058	1.481	1	.224	1.074

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	Df	Sig.	Exp. (B)
Compensation	-.021	.015	2.075	1	.150	.979
DA	0.14	0.08	3.031	1	.082	1.015
SIZE	0.79	.583	.018	1	.893	.924
Constant	-3.296	5.376	.376	1	.540	.037

*มีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 , -2 Log likelihood = 125.187, Cox & Snell R Square = .007,
Nagelkerke R Square= .066

ผลการทดสอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี
กลุ่มที่ 3 การบันทึกการขายจ่ายฝ่ายทุนและกำหนดนโยบายการตัดจำหน่ายแบบการบัญชีเชิงรุก
(Aggressive Accounting) โดยกำหนดสมมติฐานว่า กิจกรรมเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี
ด้วยการบันทึกการขายจ่ายฝ่ายทุนพบว่าไม่มีปัจจัยใดส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบตกแต่งตัวเลขทาง
บัญชีด้วยการบันทึกการขายจ่ายฝ่ายทุนและกำหนดนโยบายการตัดจำหน่ายแบบการบัญชีเชิงรุก
(Aggressive Accounting) อาจเป็นเพราะปัจจัยที่นำมาศึกษาไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้

ผลการทดสอบเกี่ยวกับปัจจัยส่งผลกระทบต่อทางเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี
กลุ่มที่ 4 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี (Change in accounting policy)

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี
กลุ่มที่ 4 การเปลี่ยนแปลงนโยบาย (Change in accounting policy)

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	Df	Sig.	Exp. (B)
ROA	-.623	.544	1.309	1	.253	.536
CFO	.003	.007	.124	1	.725	1.003
DE	-.165	.178	.868	1	.351	.848
CR	-.001	.012	.002	1	.965	.999
Change	.779	.713	1.195	1	.274	2.179
ตาราง 5 (ต่อ)						
ตัวแปร	B	S.E.	Wald	Df	Sig.	Exp. (B)
Growth	.033	.083	.156	1	.693	1.033
Compensation	-.046	.028	2.693	1	.101	.955
DA	.013	.010	1.862	1	.172	1.013
SIZE	.359	.755	.226	1	.635	1.431
Constant	-7.152	6.787	1.110	1	.292	.001

*มีระดับนัยสำคัญที่ .05 , -2 Log likelihood = 104.017, Cox & Snell R Square = .009,
Nagelkerke R Square= .099

ผลการทดสอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกรูปแบบตกแต่งตัวเลขทางบัญชี กลุ่มที่ 4 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี (Change in accounting policy) โดยกำหนดสมมติฐานว่า กิจกรรมเลือกรูปแบบตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี พบว่าไม่มีปัจจัยใดส่งผลกระทบต่อทางเลือกรูปแบบตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี อาจเป็นเพราะปัจจัยที่นำมาศึกษาไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้

ผลการทดสอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกรูปแบบตกแต่งตัวเลขทางบัญชี
กลุ่มที่ 5 การแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน

ตาราง 6 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี
กลุ่มที่ 5 การแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	Df	Sig.	Exp. (B)
ROA	-.672	.418	2.579	1	.108	.511
CFO	.001	.005	.057	1	.811	1.001
DE	-.234	.136	2.972	1	.085	.792
CR	-.001	.011	0.12	1	.914	.999
Change	-.153	.552	.076	1	.782	.858

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	Df	Sig.	Exp. (B)
Growth	.042	.074	.323	1	.570	1.043
Compensation	-.006	.006	1.081	1	.298	.994
DA	.014	.007	3.851	1	.050*	1.014
SIZE	.861	.373	5.313	1	.021*	2.365
Constant	-	3.494	11.143	1	.001	.000
	11.663					

*มีระดับนัยสำคัญที่ .05 , -2 Log likelihood = 254.221, Cox & Snell R Square = .008, Nagelkerke R Square= .040

ผลการทดสอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี
กลุ่มที่ 5 การแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน โดยกำหนดสมมติฐานว่า กิจกรรมเลือกรูปแบบการ
ตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน พบว่ารายการคงค้างโดยใช้ดุลย
พินิจของผู้บริหาร และขนาดกิจการ มีผลกระทบต่อทางเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการ
แสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน จากผลการทดสอบข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการเลือกรูปแบบตกแต่งตัวเลข
ทางบัญชีด้วยการแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน พบว่ารายการคงค้างผ่านดุลพินิจของผู้บริหาร
สูงมักมีผลทำให้เลือกการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สินเพิ่มขึ้น
อันเนื่องมาจากรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบตกแต่ง

ตัวเลขทางบัญชีด้วยการแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน แสดงว่ารายการคงค้างผ่านดุลยพินิจของผู้บริหารที่เพิ่มขึ้น กิจกรรมมีแนวโน้มในการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สินเพิ่มขึ้น เพื่อแสดงอัตราส่วนสภาพคล่องที่ดี ไม่ต้องแสดงอัตราหนี้สินหมุนเวียนที่สูงเกินไป สร้างความเชื่อให้กับเจ้าหนี้หรือสถาบันการเงินให้มั่นใจ ว่ากิจการสามารถจ่ายชำระหนี้ในอนาคตได้ กล่าวโดยสรุป รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร เป็นหนึ่งในรายการบัญชีตามเกณฑ์คงค้างที่สะท้อนผลการดำเนินงานในรูปของกำไรหรือขาดทุน ดังนั้น กิจกรรมเลือกรูปแบบตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน แสดงให้เห็นถึงการจัดการกำไรที่เกิดจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ในการใช้นโยบายเพื่อไม่ต้องการแสดงหนี้สินในงบดุลมากเกินไปเนื่องจากอัตราส่วนหนี้สินที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลด้านลบให้กับกิจการ ฝ่ายเจ้าหนี้ หรือสถาบันการเงิน อาจลดความเชื่อถือของกิจการในการพิจารณาการให้สินเชื่อในอนาคต

ขนาดกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเลือกรูปแบบตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน แสดงให้เห็นว่า ขนาดกิจการที่ใหญ่ขึ้นมีแนวโน้มที่จะเลือกรูปแบบตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน มากกว่าขนาดเล็กลง เนื่องจากกิจการมีความจำเป็นต้องสร้างความมั่นคงน่าเชื่อถือให้กับกิจการ เพื่อผลประโยชน์ของกิจการ จึงส่งผลให้มีโอกาสในการปรับเปลี่ยนนโยบายทางการบัญชีได้ เพื่อแสดงผลการดำเนินงานของกิจการที่เป็นไปตามเป้าหมายของกิจการที่ได้ตั้งไว้โดยไม่แสดงหนี้สินที่มากจนเกินไปจนทำให้เจ้าหนี้หรือสถาบันการเงินลดความเชื่อมั่นในกิจการได้ และเพื่อรักษาผลการดำเนินงานให้มีความสม่ำเสมอ มั่นคง หรืออีกนัยหนึ่งเพื่อดึงดูดนักลงทุน และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ให้กู้หรือสถาบันการเงิน

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีรูปแบบต่างๆ ประกอบด้วยอัตราส่วนทุนหมุนเวียน ขนาดกิจการ และรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารแสดงให้เห็นว่ากิจการมีการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี โดยใช้ปัจจัยเหล่านี้เป็นผลสะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้นจากการตกแต่งรายการทางการเงินบัญชี เพื่อให้สร้างภาพลักษณ์ของกิจการที่ดีผ่านงบการเงิน ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริหาร และความคาดหวังของนักลงทุน ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ หรือสถาบันการเงิน ตลอดจนบุคคลภายนอกที่มีส่วนได้ส่วนเสีย การบิดเบือนข้อมูลผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการ ส่งผลให้ผู้ใช้งบการเงินนั้นได้รับข้อมูลที่สร้างความเข้าใจผิดเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ ทำให้นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในอนาคตที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงซึ่งอาจทำให้ผู้ใช้งบการเงินเท็จของกิจการเกิดตัดสินใจผิดพลาดได้ เนื่องจากการจัดทำงบการเงินของกิจการ ตลอดจนการเลือกใช้นโยบายทางการเงินบัญชี ส่วนใหญ่จะดำเนินการตามนโยบายของผู้บริหาร และฝ่ายบัญชีของกิจการที่มีหน้าที่ในการจัดทำรายงานทางการเงินดังกล่าว หากกิจการมีการตกแต่งรายงานทางการเงิน เพื่อแสดงผลประกอบการที่ดีให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริหาร การกระทำดังกล่าวจะส่งผลกระทบโดยตรง ต่อผู้ใช้ประโยชน์จากงบการเงินไม่ว่า

จะเป็นหน่วยงานภายในกิจการ เช่น ฝ่ายวิเคราะห์ ฝ่ายการตลาด ฝ่ายลงทุน ฝ่ายบุคคล และหน่วยงานภายนอกกิจการ เช่น นักลงทุน เจ้าหนี้สถาบันการเงิน รัฐบาล หรือบุคคลภายนอกที่นำงบการเงินดังกล่าวไปวิเคราะห์จนทำให้เกิดการตัดสินใจผิดพลาดได้ จากผลการศึกษาทำให้พบว่าผู้ใช้งบการเงินควรใช้ความระมัดระวังในการศึกษารายการที่เกี่ยวข้องกับอัตราส่วนทุนหมุนเวียน ระดับรายการคงค้าง โดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร และขนาด ในการวิเคราะห์งบการเงินเป็นพิเศษ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทดสอบเฉพาะปัจจัยที่ผู้วิจัยสนใจว่าน่าจะที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีซึ่งประกอบด้วย อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน อัตราส่วนทุนหมุนเวียน การเปลี่ยนแปลงกรรมการและผู้บริหาร การเติบโตของกิจการ ค่าผลตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร ขนาดของกิจการ ตัวแบบในการประมาณค่ารายการคงค้าง คือ The Model Jones สำหรับการศึกษาในครั้งต่อไปอาจใช้ตัวแบบในการประมาณค่ารายการคงค้างอื่น เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลการศึกษา ตลอดจนการศึกษาตัวแปรอื่นที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรนอกเหนือจากปัจจัยดังกล่าว
2. การศึกษาครั้งต่อไปอาจเปรียบเทียบตัวแบบที่ใช้ในการประมาณค่ารายการคงค้าง ว่าตัวแบบใด มีประสิทธิภาพและตรวจจับรายการคงค้างได้มากกว่า
3. การศึกษาครั้งต่อไปควรพิจารณาถึงปัจจัยพื้นฐานของแต่ละ กลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันออกไปด้วย
4. การศึกษาครั้งนี้พบว่ามีการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี 2 กลุ่มที่ปัจจัยไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเพิ่มสมมติฐานปัจจัยอื่นๆ อาจที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีเพิ่ม

บรรณานุกรม

- จิตาภรณ์ สินเจริญศักดิ์. (2554). ศึกษาผลกระทบของข้อมูลทางบัญชีที่มีต่อผลตอบแทนเกินปกติของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ทัศนีย์นารถ ลิ้มสุทธิวันภูมิ และ ประวัฒน์ เบญญาศรีสวัสดิ์. (2556, เมษายน-มิถุนายน). มาตรฐานการรายงานทางการเงินกับการจัดการกำไร. วารสารนักบริหาร, 33(2), 63-71.
- บุบผา เกียรติพานิชกิจ. (2549). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณค่าข้อมูลของกำไรทางบัญชี. วิทยานิพนธ์ บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประไพพิศ สวัสดิ์รัมย์. (2556). คุณภาพกำไรและปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพกำไรของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ปาริชาติ มณีมัย. (2552, ตุลาคม – ธันวาคม). การจัดการกำไรของธุรกิจที่ประสบปัญหาทางการเงินซึ่งอยู่ระหว่างการเจรจาเพื่อการปรับโครงสร้างหนี้. ว.วิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้า, 29(4), 1-21.
- ลดาวรณ ชนะพาล,ปริญญา ดลมินทร์และธีรวัฒน์ โพธิ์ศรี. (2546). *Creative accounting ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษา กลุ่มธุรกิจพลังงานและกลุ่มธุรกิจสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : โครงการธุรกิจสำหรับนักศึกษาปริญญาโท คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรภพ เสือพลาย. (2554). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพกำไรกับมูลค่าบริษัท*. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วันเพ็ญ วาดเขียน. (2547). *การตกแต่งตัวเลขทางการบัญชีโดยการตีราคาสินทรัพย์เพิ่ม: หลักฐานเชิงประจักษ์จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัลลภ เผ่านกรบ. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้นโยบายการตีราคาสินค้าคงเหลือและผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงิน กรณีศึกษา : บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิทยา สุธีรยงประเสริฐ. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของรายการคงค้าง กำไรในอนาคต และผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สฤณี อาชวานันทกุล. (2553, 11 มกราคม). *สถาบันตัวกลางกับการทุจริตในตลาดหุ้น รู้ทันตลาดหุ้น*. กรุงเทพฯธุรกิจ, 11.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2550). *ข่าว ก.ล.ต. ฉบับที่ 102/2550. ค้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2550*. จาก <http://www.sec.or.th/TH/Pages/SearchNews.aspx>.
- DeGeorge, F., Patel, J & Zeckhauser, R. (1999). Earnings management to exceed thresholds. *The Journal of Business*, 72, 1-33.
- Phillips, J., Pincus, M. & Rego, S.O. (2003). Earnings management: New evidence based on deferred tax expense. *Accounting Review*, 78(2), 491-520.
- Marquardt, C. A. & Wiedman, C. I. (2004). How are earnings managed? An examination of specific accruals. *Contemporary Accounting Research*, 21(2), 461-491.
- Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of Accounting and Economics*. 42,(2006), 335-370.